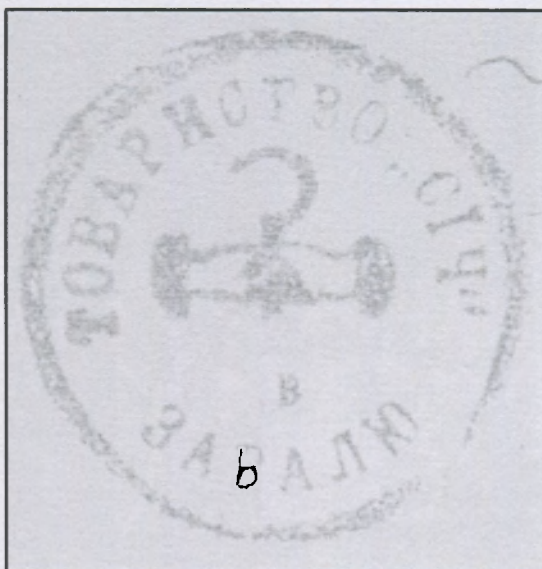

ПЕЧАТКА ТОВАРИСТВА “СІЧ” У СЕЛІ ЗАВАЛЛІ НА СНЯТИНЩИНІ

У 1900 р. завдяки визначному громадському, політичному і культурно – просвітньому діячеві Кирилу Трильовському (1864-1941) організовано перший в Галичині осередок пожежно-гімнастичного товариства “Січ” у селі Заваллі на Снятинщині (тепер село Снятинського р-ну Івано-Франківської обл). З цього приводу він написав: “Першу “Січ” я старався оснувати зимою з 1899 на 1900-й рік в селі Усте, над Прутом, при чому помагав мені тамошній молодий селянин Дмитро Соляннич. (...) Статути першої “Січі” в Устю над Прутом галицьке Намісництво не прийняло до відома тому, що один з параграфів статуту зазначував право членів товариства носити відзнаки, тобто ленти... На це Намісництво вимагало окремого дозволу. Отже, треба було вносити ще окреме подання з докладним описом тих відзнак. З того, я зрозумів, що Намісництво взагалі не дозволить на вживання таких відзнак”. Кирило Трильовський, розуміючи, що домогтися затвердження січової символіки навряд чи вдасться, подав статут товариства “Січ” у с. Завалля, пропускаючи пункти про відзнаки. Таким чином unikнув повторної заборони. Статут “Січі” в с. Заваллі був затверджений рескриптом Галицького намісництва 8 березня 1900 р. (ухвала №16995). 5 травня 1900 р. відбулися загальні збори січового товариства у селі Заваллі, які стали відправною точкою у поширенні січового руху на українських землях. Упродовж декількох наступних років, завдяки Кирилові Трильовському та його однодумцям, засновано численні січові

осередки у Галичині, Буковині, Закарпатті, Наддніпрянщині та в еміграції.

У своїй діяльності члени товариства “Січ” у Заваллі використовували організаційну символіку, яка знайшла своє втілення у емблемі, прапорі, відзнаках, одностроях, марках, піснях-гімнах, печатці. Останньою завіряли відповідну документацію та ставили на книгах своєї бібліотеки. У зв’язку із відзначенням у 1990 р. 90-літнього ювілею това-

риства “Січ”, у с. Заваллі в українській історіографії з’явилися статті на дану тематику. В одній із них Ярослав Ярош зазначив про те що віднайдено червону ленту з вишитими словами “Січ” у Заваллі та печатку “Січі” з с. Завалля на якій містилася легенда “Січ у Заваллі!” Однак в цій та інших публікаціях не було подано зображення та опис січових реліквій. На урочистостях з нагоди 95-річчя (1995 р.) 100-річчя (2000 р.) та подальших ювілеїв товариства “Січ” у Заваллі виголошували-

ся доповіді та видавалися матеріали конференцій однак вивчення січової матриці залишалося поза увагою дослідників. 3 травня 2015 року у селі Завалля відбулося святкове відзначення 115-ої річниці товариства “Січ”. У програмі урочистостей відбулася Всеукраїнська науково-теоретична конференція “Від “Січі” – до Легіону Українських Січових Стрільців” на якій було виголошено доповідь та презентовано книгу А. Сови про сфрагістичні пам’ятки січового руху в Галичині у першій третині ХХ ст. На урочистостях авторів цих рядків вдалося познайомитися з місцевим краєзнавцем колекціонером та одним із організаторів урочистостей головою оргкомітету Орестом Гуньком. Він розказав про печатку товариства “Січ” у Заваллі:

“Серед моїх печаток є незвичайні раритетні екземпляри зокрема печатка завальської Січі. Я отримав її від одного завальчанина який повідомив мені що він знайшов її на горіщі житлового будинку де проживав один з працівників читальні “Просвіта”. То був Микола Гунько. Я за-сумнівався в ідентичності печатки. Але щоб перевірити я знайшов відбитки печатки на календарях виданих Трильовським у 1900-х роках. Найбільше мене насторожило нечіткість відбитку”.

Орест Гунько дозволив відфотографувати матрицю та подати з цього приводу відповідну публікацію.

Отже, висота дерев'яної ручки з основою віднайдені матриці становить 70 мм, діаметр основи – 40 мм. Відбиток сучасної печатки становить 33 мм, відбиток віднайдений на книгах бібліотеки товариства “Січ” у с. Заваллі початку ХХ ст. – 34 мм. різниця розмірів пов'язана з тим, що за понад 100 років від часу виготовлення матриці (на жаль поки що дату виготовлення матриці не встановлено) та її використанні, гумова накладка на дерев'яній основі почала кришитися. В результаті розміри чорнильних відбитків зменшилися. Легенда: “ТОВАРИСТВО “СІЧ” в ЗАВАЛЮ”.

Сподіваюся, що окрім описаної січової пам'ятки у музеях та приватних колекціях зберігаються й інші матриці. Введення їх до наукового обігу та відповідне опрацювання

дозволить значно доповнити історію січового руху на українських етнічних землях.

Андрій Сова

Примітки:

ЦДІА України у Львові. – Ф. 847. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 1; Чупрей І. Січовий рух на австрійській Україні // Памяткова книжка Союза Визволення України. Календарь на 1917 рік з 103 ілюстраціями. – Відень: Накладом Союза Визволення України, 1917. – С. 209.

Трильовський К. З мого життя ...(Уривок зі спогадів)/ К.Трильовський // Гей! Там на горі “Січ” іде!.. Пропамятна книга “Січей” / Зібрав і упорядкував Петро Трильовський. – Едмонт, 1965. – С. 15, 16.

ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 25. – Спр. 1240. – Арк. 5; Статут товариства гімнастичного і сторожи огненої “Січ”. – Коломия, 1908. – С.3.

Ярош Я. За волю України воювали...// Україна. Двотижневий громадсько – політичний, літературно – художній ілюстрований журнал. – К.: Радянська Україна, 1990. - №49-50 (1765-1766). – С. 10-12.

Сова А. Сфрагістичні пам'ятки січового руху в Галичині першої третини ХХ століття. – Львів: ЛДУФК, 2014. – 72 с. – (Серія 1. Дослідження. Вип.1). Про захід докладніше див.: Сова А., Тимчак Я. 115 років від дня створення першого спортивно – гімнастичного товариства “Січ” // Наш спорт. Неперіодичний спортивний журнал українського спортивно – виховного товариства “Чорноморська Січ”. – Випеві, 2016. – Січень. – Чис. 52. – С. 22-23.

Розповідь Ореста Гунька. Записав А. Сова 3 травня 2015 р. у с. Завалля Снятинського р-ну Івано – Франківської обл. Лист Ореста Гунька до А. Сова від 19 травня 2015 р.// Архів Андрія Сова.

Декілька книг з бібліотеки товариства “Січ” у Заваллі зберігаються у Ореста Гунька.

(Редакція затримала мову оригіналу)

Спортовці, спортовки, члени і симпатки УСВТ “Чорноморська Січ”!

Піддержуйте

спонзорів, фінансові й Братські Установи,
підприємців і професіоналістів,
завдяки яким ми можемо видавати цей єдиний у вільному
світі український спортивний журнал!